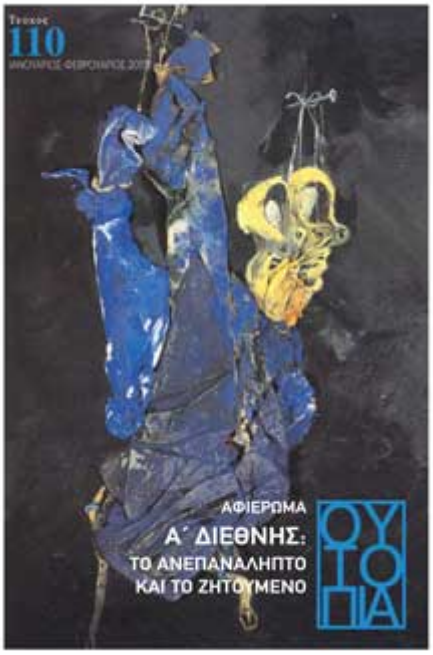
ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Στο τρέχον τεύχος (υπ' αρ. 110) του μαρξιστικού περιοδικού Ουτοπία επιχειρείται η αναμέτρηση με ιστορικά ερωτήματα του κομμουνιστικού κινήματος, όπως η συγκρότηση της Α΄ Διεθνούς, από νέους ανθρώπους με το βλέμμα στις σημερινές πολιτικές διεργασίες.

της Ειρήνης Γαϊτάνου

Κυκλοφόρησε αυτή την εβδομάδα το νέο τεύχος του μαρξιστικού περιοδικού Ουτοπία. Το κεντρικό αφιέρωμα του τεύχους 110 είναι στην Α΄Διεθνή, με αφορμή τα 150 χρόνια από την ίδρυσή της το περασμένο φθινόπωρο. Ωστόσο η βασική του στόχευση δεν αφορά ένα ιστορικό αφιέρωμα αλλά περισσότερο την αναμέτρηση, με σημερινή ματιά, με ιστορικά αλλά εντελώς σύγχρονα ερωτήματα του κομμουνιστικού και εργατικού κινήματος. Για το λόγο αυτόν, όπως εξηγεί και ο Αλέξανδρος Χρύσης στο εισαγωγικό του σημείωμα, η συντακτική επιτροπή του περιοδικού επέλεξε να ζητήσει «από νέους επιστήμονες, που δραστηριοποιούνται στα κινήματα του καιρού τους και σπουδάζουν τη δυναμική τους, να σχολιάσουν μέσα από το δικό τους σύγχρονο θεωρητικό και πολιτικό πρίσμα» την ιδρυτική στιγμή της Α΄ Διεθνούς. Έτσι, το αφιέρωμα αντανακλά μια, σε μεγάλο βαθμό, συλλογική δουλειά από τους συμμετέχοντες, μια απόπειρά τους να συνεισφέρουν στην ανοιχτή πολιτική συζήτηση της εποχής.

Αρχικά, παρατίθενται μεταφρασμένα από τον Θανάση Γκιούρα δυο σημαντικά κείμενα του Μαρξ: η εναρκτήρια ομιλία του στη Διεθνή Ένωση Εργατών και ένα γράμμα του στους Πολ και Λόρα Λαφάργκ το 1870, για τη σύγκρουσή του με τον Μπακούνιν στο πλαίσιο της

Διεθνούς. Το πρώτο άρθρο, των Σοφίας Τσάδαρη και Κώστα Φουρίκου, αναφέρεται στις μορφές επαναστατικής οργάνωσης και την έννοια της πρωτοπορίας στην εποχή της Α΄ Διεθνούς. Εξετάζει με κριτική ματιά τα βασικά ρεύματα και τις αντιλήψεις που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια των διεργασιών της Διεθνούς (γύρω από τους Μπλανκί, Προυντόν, Μπακούνιν και Λασάλ) και τη σύγκρουσή τους με τον Μαρξ. Οι Χριστίνα Πάλλιου και Μάνος Σκούφογλου, στο άρθρο τους «Γιατί Διεθνής;», ξεκινούν από το Μανιφέστο για να θέσουν το ερώτημα της θέσης και του ρόλου του διεθνισμού στο μαρξικό έργο. Οι συγγραφείς τοποθετούνται πάνω σε δυο ζητήματα που αποτελούν σημεία τριβής μεταξύ των μαρξιστών: αφενός τη σχέση του διεθνισμού με την έννοια της πατρίδας, αφετέρου τη στενή διασύνδεση του διεθνισμού με την ύπαρξη διεθνούς οργάνωσης.

Ο Θάνος Ανδρίτσος στο κείμενό του «Από το Λονδίνο της Α΄ Διεθνούς και το βιομηχανικό Μάντσεστερ στις ρώσικες στέπες» αναμετράται με τον τρόπο που η συγκεκριμένη κατάσταση της εργατικής τάξης στην Αγγλία και τη Ρωσία απασχόλησε τον Μαρξ και ιδιαίτερα τον Ένγκελς, ιεραρχώντας την απόκτηση και προσωπικής εμπειρίας και όχι απλά θεωρητικής επάρκειας, και πώς αυτή η όψη συγκεκριμένης ανάλυσης της συγκεκριμένης κατάστασης τροφοδότησε θεωρητικά το μαρξισμό, από τη σκοπιά της αλλαγής και όχι απλώς της κατανόησης του κόσμου. Ο Γιώργος Καλαμπόκας εξετάζει τη μεταλλαγή της σκέψης του Μαρξ από την εποχή του Μανιφέστου ως εκείνη της Α΄ Διεθνούς και της Κομμούνας και στρέφεται γύρω κυρίως από τα ερωτήματα του κράτους και της πολιτικής εξουσίας. Ακολουθώντας τη σκέψη του Μπαλιμπάρ, ο συγγραφέας εστιάζει στη σημασία της υλικότητας των σχέσεων, της συγκεκριμένης μορφής οργάνωσης του προλεταριάτου σε κυρίαρχη τάξη, της ύπαρξης αυτοτελών θεσμών και της σύγκρουσης με λογικές εργαλειακότητας του κράτους, στο πλαίσιο μιας διαφορετικής πρακτικής της πολιτικής.

Σε αντίστοιχα ερωτήματα κινείται και ο Γιώργος Σαγκριώτης στο άρθρο του, εστιάζοντας περισσότερο στη διαμάχη Μαρξ και Μπακούνιν. Εκκινώντας από τις διαφορετικές τους θέσεις πάνω στη θέση και το ρόλο του κράτους, επιχειρεί να αναδείξει εσωτερικές αντιφάσεις και στις δυο προσεγγίσεις γύρω από την πολιτική εξουσία και την επαναστατική μετάβαση, υποστηρίζοντας ότι η αντίθεση μεταξύ τους έχει χαρακτήρα αντινομίας. Τέλος, οι Ειρήνη Γαϊτάνου και Κώστας Γούσης στο κείμενό τους με τίτλο «“Η ύψιστη αλήθεια της Α’ Διεθνούς είναι η ίδια η ύπαρξή της”: Συνείδηση, υποκειμενικότητα και η επικαιρότητα μιας απουσίας (ή ό,τι λείπει λείπει;)», αναρωτιούνται τι σημαίνει να φτιάχνεις την ιστορία. Οι συγγραφείς εξετάζουν τη σχέση είναι και συνείδησης, αντικειμενικών συνθηκών και υποκειμενικού παράγοντα, με κλειδί την έννοια της οργάνωσης από τη σκοπιά των σημερινών ερωτημάτων, στο πλαίσιο θεμελίωσης του μαρξισμού ως φιλοσοφίας της πράξης. Το αφιέρωμα κλείνει μια πολύ ενδιαφέρουσα σχετική συνέντευξη του Πίτερ Χούντις στον

Κώστα Γούση.

Εκτός του αφιερώματος, το τεύχος περιλαμβάνει κείμενο-σχόλιο του Ευτύχη Μπιτσάκη για την πολιτική συγκυρία και του Νίκου Παπαδάτου για την ουκρανική κρίση, δυο μεταφράσεις (του Ρ. Χερέρα για τη Γαλλία και του Τ. Ίνγκλετον για τα πανεπιστήμια), μια μελέτη για την πειραματική μέθοδο των Π. Ξανθίδου και Ι. Ν. Μαρκόπουλου και τρεις βιβλιοκριτικές.

Ο Θάνος Ανδρίτσος παραθέτει στο κείμενό του ένα απόσπασμα από επιστολή του Μαρξ προς τον Ένγκελς αναφερόμενος στην Κατάσταση της εργατικής τάξης στην Αγγλία (της πρώιμης περιόδου του), όπου ο Μαρξ σημειώνει: «Ξαναδιαβάζοντας το βιβλίο σου διαπίστωσα με λύπη μου ότι γερνάμε. Το θέμα του αναπτύσσεται με τόση φρεσκάδα, πάθος και τόλμη στις προβλέψεις, τις απαλλαγμένες από επιστημονικές αμφιβολίες! Η αυταπάτη ακόμα ότι το αποτέλεσμα θα προβάλει στο φως της ημέρας αύριο ή μεθαύριο προσδίνει στο σύνολο μιαν αισιόδοξη θέρμη και χιούμορ που δίπλα τους το “γκρίζο χρώμα” των μετέπειτα γραπτών έχει τόσο άθλια όψη». Η νέα ματιά έχει πλεονεκτήματα, όπως φυσικά και ελλείψεις. Το ζήτημα δεν είναι να αποθεωθεί ως τέτοια, ούτε βέβαια να ενσωματωθεί απλώς στα γνωστά καλούπια ή εύκολα να αφοριστεί. Η διακύβευση σήμερα είναι να επιχειρηθεί μια καινούργια διαλεκτική εμπειρίας – νεότητας και στη θεωρία, να επανακατοχυρωθεί η ενότητα σκέψης και δράσης, να αναιρεθούν οι όψεις κατακερματισμού και πολιτικής αδυναμίας που αποτυπώνονται και στο πεδίο της θεωρίας και των ιδεών. Με αυτή την έννοια, η αναμέτρηση με ιστορικά ερωτήματα του κομμουνιστικού κινήματος από νέους ανθρώπους με το βλέμμα στις σημερινές πολιτικές διεργασίες ευελπιστεί να συμβάλει σε αυτή τη διαδικασία.

Πηγή: **prin.gr**

Υπενθυμίζουμε μια ανάρτηση του Οκτώβρη 2014, «Τα Βίντεο της εκδήλωσης για τα 150 χρόνια από την ίδρυση της Α’ Διεθνούς», που πραγματοποιήθηκε στην Λέσχη θεωρίας και πολιτισμού Αναιρέσεις στην Αθήνα.

Οι εισηγήσεις της Σοφίας Τσάδαρη, της Ειρήνης Γαϊτάνου και του Μάνου Σκούφογλου, βασίζονται σε άρθρα τους, που περιλαμβάνονται στο αφιέρωμα της Ουτοπίας για την Α’ Διεθνή.